

3 november 6.
Időtt műszereket rö
uldöm. Telefon 315

PAGENÁL

Cluj

Fióküzlet:
Egeres
összeszegezett
telésre azonnal
áron 1391
fakereskedés
és ládagyar
től-ut) 1 szám

cho

ARI ÁRAK!

CTORIEI 24.

ENZ

ILANYI 6.

RADEA-MARE

felszerelt

ünk.

nid-, toló-

érlegetek,

- és vas-

telesítését.

zöljük.

szenet

ők részére

NSZ.: 9.

ni, Kattowitz

gyár

és butor-

rozás

jánlatot

DEA-MARE

A UNIRII

ási forrás!

fehéraru, Fren-

ok, férfiszövetek,

gyári lerakatok

ada Nicolae Ior Ga

olt Zöldta-utca) 6.

a-Mare

loxy 18. szám

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
és. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
rendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ct
Egy szám — 1-50 ct

Cluj-Kolozsvár * VI. évfolyam * 209. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 28 * 1923 november 7 Szerda

Az ortodoxia kongresszusa

Ismét egy alkalom, amikor beigazolást nyert, hogy a legnagyobb bölcsesség is butaságnak és a legnagyobb igazság hazugságnak hangzik, ha nem alkalmas időben mondják el. A paradoxonnak szinte abszolút érvénye van, ha a hallgatóságnak történetesen nincsen inyére az elhangzott bölcsesség. Ezesetben a bölcs tökfilkónak deklaráltatik és még annak is ki van téve, hogy megkövezzük. Am — ahogy az irás mondja — mindegyik eljön a maga ideje és előbb-utóbb minden félreismert, vagy ledorongolt igazság napfényre kerül. Csak időre van szükség, amíg megéri. Valahogy így állunk az erdélyi ortodox zsidóság szervezkedésének problémájával. Annakidején, amikor a szervezkedésre az első kísérletek történtek, az Uj Kelet heves küzdelmet indított az ellen, hogy olyan szervezet létesüljön, amely nem képviseli a hithű zsidóság tömegeinek igazi felfogását. Nyílt és igazságos volt a küzdelem, mert a legtisztább és legjobb célok érdekében indítottuk meg. Nyíltan kimondottuk, hogy az az összejövetei, amelynek határozatából a beszercei ortodox iroda létesült és amely a vallásos zsidóság hivatalos magatartását az utolsó három évben megszabta, nem volt jogosult az egész erdélyi ortodoxia nevében határozni, mert az összejövetelel a legjelentékenyebb faktor: az ortodoxia tömege hiányzott. Abban az időben pusztába vesztett a szavunk és nemcsak hogy méltánylásra nem talált, de sok elkeseredett ellenfelet is szerzett lapunknak. Hasztalan sorakoztattuk fel igazságunk mellett a legegyszerűbb és legkézenfekvőbb érveket, a dolgok alakulásának nem tudtuk utját állni. Három esztendő sok tanulságának és még több csalódásának kellett elmúlnia, amíg az ortodoxia rájött arra, hogy az az út, amelyet választott, nem vezet célhoz és ha még tovább folytatja eddigi politikáját, a hithű zsidóság legszentebb értékei mennek veszendőbe. Most elérkezett végre annak a bölcsességnek az ideje, amit mi már három évvel ezelőtt hirdettünk, hogy csakis olyan szervezet lehet életképes és működésében üdvös hatású, amely demokratikus választások alapján és a népi szükségletek helyes figyelembevételével alakul meg és onnan meríti erejét.

Megnyugtató és örömteljes elégtétel számunkra, hogy ez a változás bekövetkezett. Nem a kárörvendő ember elégtételérzése ez, de az olyané, aki fájdalmas rezignációval figyelte eddig, miként teljesedik be keserű jóslata. Bennünket e probléma megítélésénél sohasem vezettek pártzempontok s az ortodoxia ügyét is abból a nézőszögből ítéltük meg, mennyire befolyásolja az egyetemes erdélyi zsidóság helyzetét. Amikor követeléseket állítottunk fel, annak a közösségnek érdekében követeltünk, amelyben az ortodoxia is szerves részként bennfoglaltatik, melynek sorsa az ő sorsával közös: az egész erdélyi zsidóság érdekében. Ma is csak ez a szempont vezérel és misem áll távolabb tőlünk, mint az, hogy beleavatkozzunk az ortodoxia belső hitéleti kérdéseibe. Bennünket ennél a szervezkedésnél csak azok a pontok érintenek, amelyek ki- hatással lehetnek az egész erdélyi zsidóságnak, mint népi kisebbségnek életére és boldogulására. Ezeket a szempontokat a hivatalos ortodoxia eddigi vezetői sajnos elhanyagolták, lehet hogy készakarva, de az is lehet, csak tehetetlenségéből. Nem is fontos ez ma, amikor minden oldalról megnyilatkozik az óhaj, hogy a helyzeten változtatni kell, — főként az ortodoxia érdekében.

Az Uj Kelet tegnapi számában nyilatkozatot közöltünk Kolozsvár ortodox főbispójától, amelyben pregnáns módon jutottak kifejezésre a közeli hetekben összeülő ortodox kongresszus

feladatai. A nyilatkozatból látjuk, hogy az erdélyi ortodoxia vezetőemberei elérkezettnek látják az időt, amikor a természetlen passzivitásból és az üres protestálások korszakából a teremő aktivitásba kell lépni. Különösen nagy jelentőségű a nyilatkozat ama kitétele, amely az iskolakérdésről szól, kifejtve, hogy az ortodoxia kezébe akarja venni az ifjúság nevelését és nem hajlandó azt továbbra is töle távolálló és eszméit meg-nem-értő iskolákra bízni. Ha ez az óhajítás valósággá válik (és nem kételkedünk benne, mert az ortodoxia óriási többségének felfogása ez), akkor megszűnik a legnagyobb akadály, amely eddig az ortodoxia és a többi zsidóság harmónikus együttműködésének útjá-

ban állott. Biztató jeleket láttunk arra nézve is, hogy a kongresszus a szorosan vett vallási kérdéseken kívül behatóan fog foglalkozni a zsidóság népi életét érintő problémákkal. Ép ezért kettőzött figyelemmel tekintünk a tanácskozások elé és fokozott jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a kongresszusra megválasztandó delegátusok olyan férfiak legyenek, akik elfogulatlanul és igazságosan fogják majd támogatni megbízóik akaratát. Ha a kongresszuson tisztán és hamisítatlanul fog megnyilatkozni az erdélyi ortodox zsidóság túlnyomó többségének felfogása, akkor a kongresszus áldásos lesz, nemcsak az ortodoxiára, de a zsidóság egyetemére is.

Birodalmi ezredek indultak a bajor határra

Toboroznak a Hitler-csapatok. Nemzeti diktatúrát követelnek Stresemannól
A kormány letöri a törvényellenes mozgalmakat

(Berlin, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Tegnap reggel visszaérkezett a német fővárosba az a tiszti bizottság, melyet a birodalmi kormány a bajor-thüringiai határvizsgálatra kiküldött. A bizottság megállapította, hogy Hitler és Erhardt kapitány vezetésével körülbelül tízezer főnyi szabadcsapat áll a határon, ellátva a legmodernebb harci felszereléssel. A szabadcsapatok legnagyobb részét husz éves fiatalemberekből állanak. A főhadiszállás Koburgban van. Sonnenbergben több üteg van felállítva.

A bizottság jelentése alapján a birodalmi kormány katonai intézkedésekre határozta el magát,

hogy a thüringiai határt a bekövetkező bajor támadás elől megvédelmezze. Még aznap egy gyalogezredet, több üteg tüzérseget és egy fél lovasdandárt irányítottak Berlinből a thüringiai határ felé. Ezeknek a csapatoknak parancsnoka Hasse tábornok. Katonai rendszabályokon kívül a birodalmi kormány jegyzékben követelte, hogy a bajor kormány utasítsa a bajor határt védő rendes csapatokat az Erhardt-csapatok határátlépésének megakadályozására.

Ma hivatalosan jelentést adtak ki, mely szerint nincs semmiféle ok a közvélemény megriasztására. A bajor bandákat, amelyek Thüringia határára tényleg csoportosulnak, értesítették, hogy a legelső kísérletnél, amellyel a határt át akarnak lépni,

a Reichswehr fegyveres erejével fognak szembetalálkozni.

Maga a bajor kormány azt reméli, hogy az alakulatok pénz- és élelmiszerhiány következtében hamarosan feloszlanak. Ezzel szemben az északbajorországi Sonnenbergből azt jelentik, hogy az ottani katonai parancsnokságok sok önként jelentkezőt

Stresemann fel akarja oszlatni a parlamentet

A kormány bizakodó kijelentései ellenére mégis számolni kell a legkomolyabb eshetőségekkel, mert a jobboldali agitáció nem szorítkozik kizárólag Bajorországra, hanem elnyúlik Sziléziába és Brandenburgba is. Az események hatása alatt a lakosság körében erőteljesen megnyilatkozik az a

Stresemann kancellárnak ebben a tekintetben az az álláspontja, hogy kabinetjét a következőkkel fogja kiegészíteni: a belügyminiszeri tárcát Zarrus duisburgi polgármesternek, míg az igazságügyi tárcát Emminger bajor néppárti politikuskának juttatja. Az új kabinet minden pártpolitikán felülmúló kormányként fog bemutatkozni a Reichstagnak, amelytől kifejezetten Stresemann programja alapján fog bizalmat kérni s amennyiben nem kapná meg, a kancellár a népképviselőt tolosztatásától sem riad vissza.

Ujabb éhségzavargások Berlinben

Berlin, október 6. Berlinben tegnap megismétlődtek az éhségzavargások, melyet helyenként antiszemita jellegű tüntetésben nyilvánultak meg. Egész délután tartottak a zavargások, a sötétség beálltával azután a csöcselék fosztogatni kezdett. Különösen nagy az elkeseredés az idegen valuták és a kincstári utalványok összevásárlói ellen, akikre formális vadászatot rendeztek.

vettek fel a birodalmi védőrségbe, de általában mindenütt toboroznak a hazafias szervezetek és a birodalmi védőrség számára.

A volt koburgi fejedelem gyakran látható a toborzógyűléseken, sőt maga is élénk propagandát fejt ki a nacionalista mozgalom érdekében. Ludendorff tábornok, aki szintén főirányítója a készülő polgárháborúnak, cikket irt az „Augsburger Abendzeitung“-ba a hazafias mozgalomról. Szerinte ez a mozgalom nagyra fogja nevelni a faji öntudatot és nagygyá tenni a német birodalmat.

Ludendorff tábornok harcot hirdet

a marxizmus, mammonizmus, materializmus, a zsidóság, a pacifizmus, partikulárizmus, szeparatizmus és a parlamentarizmus ellen, de küzdelmet hirdet a külső erők, különösen a világ kölcsöntökéje ellen is, amely szerinte épp úgy, mint a bolsevizmus, a zsidó nép uralmának a kifejezése.

Megmozdultak a nacionalisták Magdeburgban is, ahol az acélsikások gyűlésén követelték, hogy Stresemann teremtsen meg a nemzeti diktatúrát.

Ehelyett azonban a kormány kiáltványban beje-

menti, hogy kész a törvényellenes mozgalmakat a legnagyobb erővel letörni. Rámutat arra, hogy a birodalmi egység, a belső rend és biztonság megővése előfeltétele az új pénznemre való áttérésnek. Nehéz munkára van szükség, mert súlyos gazdasági külpolitikai viszonyokkal kell megbirkózni. A felhívás azzal végződik, hogy a kormánynak megvan a hatalma a készülő puccsot elhárítani. A Reichswehr és a védőrendőrség meg fogják tenni kötelességüket. A birodalmi kormány bizik abban, hogy ha

a küzdelmet felvenni kényszerül,

a népet egységesen maga mögött fogja találni.

meg kívánság, hogy a hatalmat oly kormány vegye át, mely független minden pénzbefolyástól,

tehát módjában van olyan intézkedéseket foganatosítani, melyek a pillanatnyi helyzetben elkerülhetetleneknek látszanak a teljes belső felfordulás megakadályozására.

A rendőrség csak egyizben használta fegyverét. Egy ember golyótól, több tüntető pedig kardvágástól megsebesült.

A tömeg főképpen a Schöneberg-negyedben fosztogatott. A boltokat kirabolták. A járókelők közül is többeket kitesztottak. Sokat ingre vetkőztettek. Több lap a zavargásokat antiszemita izgatásnak tulajdonítja. Ezt bizonyítja az is, hogy este a

Friedrichstrassen egy fiatalberekből álló csoport inzulnta a zsidónak nézett járkelöket. A támadók közül töböt elfogtak. A letartóztatottaknál

rengeteg rablott tárgyat,

ruházati cikket és élelmiszert találtak. A tüntetés főoka az elviselhetetlen drágaság. A pékek ma a kenyeret 140 milliárdért árusították, ami a békebeli ár háromszorosa. A kormány teljesen tehetetlen. A legutóbbi negyvenöt óra alatt, mely időre a minisztertanács megígérte az értékálló ideiglenes pénznek behozatalát, ebben a fontos kérdésben egy lépéssel sem jutottak előre. A kormányhoz közelálló körökben azt állítják, hogy az új átmeneti pénznek a papírmárkához való viszonyát a lakosság érdekeinek legmesszebbmenő figyelembevételével fogják megállapítani. Schroeder pénzügyi államtitkár összes hivatali teendői alól felmentették és az utasítást kapta, hogy minden idejét kizárólag a pénzügyi tárgyában megalkotandó rendeletek szentelje.

Az új Stromfeld-pör tárgyalásának első napja

Összeesküvéssel vádolják a vörös hadsereg volt vezérkari főnökét és tizenegy társát. Stromfeld Aurél személyi adatai

(Budapest, november 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Stromfeld Aurél volt vezérkari ezredes, a vörös hadsereg egykori vezérkari főnöke, a kommunizmus bukása után három évi börtönre ítélték, újra a törvényszék előtt áll. Stromfeld és tizenegy társa bűnperének a tárgyalását ma kezdte meg a budapesti törvényszék.

A vádirat a társadalmi rend felforgatására irányuló bűntettelt vádolja a vádlottakat. Eszerint Stromfeld Aurél, a kommunizmus bukása után letartóztatott és elítéltek, a Margit-körúti fogházban, ahol büntetését kitöltötte, megismerkedett Krepka János asztalosmesterrel. Háromévi büntetésének kitöltése után Krepka lakásán rendezett kommunista összejöveteleken vett részt. Ezek az összejöveteleken több ízben kijelentette, hogy azért nem megy Oroszországba, mert nem sokára Magyarországon is szükség lesz rá. Kijelentette azt is, hogy négyezer megbízható munkással meg tudja bukítani a mai rendszert. A többi vádlott az értekezleten részt vett munkások.

A vádirat felolvasása után megkezdtek Stromfeld kihallgatását. Stromfeld a bíróság kérdéseire elmondja, hogy 1878-ban született, jelenleg a Hungária kalapgyár orosz-tályaának a vezetője. A A Indovikát és a hadiiskolát végezte el, a világháborúban vezérkari ezredesi rangig emelkedett. A háborút az összes frontokon küzdötte végig. Az elnök arra a kérdésre, vannak-e kitüntetései, elmondta, hogy jelenleg nincsenek. A háborúban megkapta a másodosztályú vaskoronarendet, a Lipót-rendet, a harmadosztályú vaskoronarendet, a hadiékítményes érdemkeresztet és a szignum laudis. 1920-ban felségárulásért háromévi börtönre ítélték. A tárgyalást holnap folytatják.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta MÉR AARON GOLDSCHMID.

Bizonyára sokkal kevesebb képmutatás van az életben, mint amennyiről regényekben olvas az ember, de sokkal több is, mint amennyire a napi életben gondolnánk. Azok az arcok, melyekre ugylátszik, hogy az egyszerűség vagy butaság ütötte rá bélyegét, azok az arcok különösen jól el tudnak fődni egy és más ravasz gondolatot, mely bejelöket félszkelődött, — hiszen olyan közömbösnek tudnak látszani, ha csak elég okosak, hogy érdekeiket ne mutassák meg nyíltan — és olyan barátságosan tudnak az ellenségre mosolyogni, akit erősebbnek érznek, vagy akitől kérni akarnak valamit! És általában: mennyi komédiát nem játszunk mi mindannyian egymással — és anélkül, hogy észrevennők, anélkül, hogy valamiképpen is nehezünkre esne! Hol található két olyan ember, akik teljesen őszinték volnának egymáshoz, habár csak akkor is, amikor egymással ünek és nyitott szívvel beszélgetnek? Hány olyan család van, akinek ne volna egy-egy rejtvegetni való kisebb titka, — sokszor nagyobb fajta is? Ha mikor egymással ültök az asztalnál, és látszólag csak saját magatokkal vagytok elfoglalva, azzal a kicsiny világgal, mely szobátok négy fala között terül el és ekkor valamelyikötök hirtelen elmondaná, hogy mire gondol akár ő, akár a társaság valamelyik más tagja, vagy azt, hogy hol jártak még egy pillanat előtt a gondolatai, — ha a feleség a férjnek, a férj a fe-

Álmok, sejtések és más csodák

Csodálatos történetek az álmokról, a távolbalatásról és a beteljesedett átokról

(Berlin, november 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az éhező és nyugtalan Németországban új pszichikus epidémia ütötte fel a fejét. A háború sok éves nélkülözéseitől és az azt követő idők zürzavarától agyonanyagott emberek a való élet megdöbbenően realiztikus káoszából a miszticizmus narkotikumába menekülnek. A miszticizmus idegeket zsongító láza napról-napra nagyobb tömegeket hódít magának. Berlinben gombamódra szaporodnak a spiritizta, teozófiai és más okkult kérdésekkel foglalkozó lapok és egyre-másra jelennek meg a könyvek, amelyek következetes német logikával bizonygatják a logikátlanságnak — a csodáknak — törvényeit.

(Aki megálmodta a halálát)

— Vannak dolgok az ég és a föld között, — ez a mottója ezeknek a kiadásoknak — amelyről a mi iskolabölcsességgel megfertőzött agyunk nem is álmodhat.

Ennek az érzékföltötnék a létezését bizonyítják ezek a misztikus elméletek. Egész sereg történetet mondanak el, amelyeket adatokkal bizonyítanak. Néhány megdöbbenően frappáns történetet, amelyek ma már Berlin misztikus köreiből színtudományok, mondunk el itt:

Az első csodálatos történetet I. H. Fichte, a híres filozófus egyetlen fia hagyta hátra. Fichte hátrahagyott írásából kiderül, hogy Ferdinand Bernhardt, a berlini Friedrich-Wilhelm gimnázium egykori igazgatója, ötven éves korában különös álmot látott. Álmában egy fa aladt feküdt, amelynek sárga levelei sorra leperegtek az ágakról. Az utolsó levélre fekete betűkkel ez volt ráírva: Ferdinand Bernhardt meghalt 1820 július 2-án. Bernhardt elmesélte Fichtének álmát, de nem sokat törődtek vele és hamarosan el is felejtették a különös álmot.

Június 3-án Fichte meg akarta látogatni Bernhardt, de a cseléd azzal fogadta, hogy június 2-án váratlanul meghalt.

(A költő, aki tudja, hogy kilencvenegy évig él)

A távolbalatásnak és a megsejtésnek másik bizonyítéka Ernst Moritz Arndtnak, a híres német forradalmi költőnek esete. Arndt 87-ik születésnapján, 1856 telén meglátogatta egyik barátja. A látogató munkaközben találta a költőt és igen csodálkozott, hogy a magaskorú aggyastyán még mindig nem mondott le a munkáról. Arndt nevetve fogadta látogatójának csodálkozó szavait és így válaszolt:

— Néhány évet vesz még igénybe a munkám, de töböt már nem is dolgozom.

Majd mikor látta vendégének álmélkodását, így folytatta:

— Látom, csodálkozik azon, hogy az én

leségnek, leány az anyjának, völegény a menyasszonyának mindezt elbeszélne, — ha az elővigyázatosság nem örködné a szív kapuja előtt, — óh, — kívánságnak ez tulságosan sok és veszedelmes volna, olyan volna ez, mint amikor izmokról és inakról lehúzzák a fehér bőrt, hogy a szív födletlenül lássék a mellkas mélyén, — nem, nem, — hagyjátok csak eltakarva!

Ismét egy év mulik el szokott nyugalomban és Jákobot abban a pillanatban látjuk újra, mikor 182* év egyik szombati reggelén, apja kezét fogva megy ama ház felé, melyben a zsidó templom van. Mindketten ünnepi ruhában voltak, Jákobon ekkor volt életében először kabát, kalap és vasalt ing. Ma volt Jákob bar-miczva napja, a tizenharmadik születésnapját követő szombat, az a nap, melyen befogadják a felnöttek zsidó közösségébe és a Tóra fölött először mondhat áldást.

A zsinagógában új selyemfüggöny takarta az arón-ha-kódest, ezt a selyemfüggönny Fülöp ur adományozta a templomnak, — két nagy viaszgyertya égett a sulchanon¹⁾, a csillár fényben uszott és az egész kicsiny község ünneplő ruhába öltözve gyülekezett.

Mikor beléptek a templomba, vallásos tisztelettel hajtották meg magukat az arón-ha-kódes előtt, akkor aztán az apa egy vadonat új, finom gyapjuból szőtt és a fejtől való részen biborral és aranypaszománnyal diszitett taliszt vett elő és fiának vállára borította. Mindketten hallgattak.

¹⁾ Sulchan = asztal. A templom közepén álló asztal, melyen a Tórát fölolvassák.

koromban még évekig tartó munkára készülök De én tudom, hogy még négy évet élek. Husz egynehány évvel ezelőtt álmomban a kertemben jártam, amelynek földjét egy hórihorgas, bozontosfejű ember aranykével szántotta. Az eke nyomán egyszerre sűrű emelkedett ki a földből, rajta a nevem, alatta:

Élt 91 évet.

Arndt tudvalevőleg 1860 január 29-én, kilencvenéves korában halt meg.

(Amikor az átok beteljesedik)

A harmadik csodálatos történetről W. Seligman hamburgi szemorvos emlékszik meg „A szem varázsereje” című munkájában:

A második császárság korában a párisi közönség egyik legdélgettebb kedvence Massol operaénekes volt. Massol különködő, zárkózott ember volt, fekete szeméből valami különös tűz áradt ki. Irigyei azt mondták róla, hogy gonosz a tekintete. Abban az időben a legnépszerűbb opera Halevy VI. Károly-a volt, amelynek legnépszerűbb része egy átok-ária. Amikor Massol először énekelte ezt az áriát, a szerep utasításainak megfelelően ég felé emelte a szemét, hogy az égi hatalmaktól könyörögje ki ellenségeire szórt átkainak beteljesedését. Amikor a művész befejezte áriáját, a tetszés tomboló tapsviharban tört ki, de a tetszés zaját hirtelen az irtózat rémülete váltotta fel. A zsinórpadlásról az egyik gépész, akit Massol szemének sugara ért, holtan zuhant le a szinpadra.

A szerencsétlenség miatt hosszabb időre levették az operát a műsorról. Évek után, amikor újra játszani kezdték, Massol, akiben még élénken élt a szomorú emlék, az ária éneklésekor szemét nem a zsinórpadlásra, hanem a zenekarra irányozta. Alig hangzottak el az ária utolsó ütemei, Habeneck karmester élettelenül bukott le a karmesteri székről.

Hosszu idő után harmadszor is színre került az opera. A színház erre az alkalomra zsufozásig telt meg és feszült figyelemmel várták az átok-áriát. Massol szeméit az egyetlen üres páholyra irányozta és belefogott az áriába. Éneke közben a páholy tulajdonosa, egy gazdag párisi kereskedő, hirtelen benyitott a páholyba, de mielőtt még leülhetett volna, ájul-tan zuhant végig a padlón. Az előadást azonnal felfüggesztették, az ájult kereskedőt lakására vitték, gondos ápolás alá vették, de a szerencsétlen kereskedő harmadnapra, anélkül hogy visszanyerte volna eszméletét, meghalt.

(Andersen életének csodálatos meséje)

Andersen a világhírű dán meseköltő „Az életem meséje” című önéletrajzában töböt között ezeket írja:

gon foglalták el helyüket és halkán mondták el a szokásos imákat, melyeket az előimádkozó hangosan énekeltek.

Vége elérkezett az idő, amikor a Tórát felolvassák. Hangos énekszóval közeledett az egyik, aki a kiemelés tisztességét megvásárolta, az arón-ha-kódes felé, félreapta a függönny, kiemelte a tóratekerest és a község fenhangon imádkozott. Ha valaki ebben a pillanatban végig hallgatta volna a kiabáló gyülekezetet, anélkül, hogy a ceremóniát értené, alighanem azt hitte volna, hogy az előimádkozó valami betörést akar elkövetni és a töbötiek kiabálásal akarják szándékától visszatartani.

Az előimádkozó átvette a kiemelő kezéből a tóratekerest és általános csöndben terítette ki a sulchanon. Megkereste azt a helyet, ahol az aznapi felolvasást kezdeni kellett, az olvasáshoz sorrend szerint és szakaszonként felhívta a község hét tagját, végre aztán kinyújtotta az ezüst kezét¹⁾ és trillázva énekelte:

— Jáamod, hachavér Jákob ben rabbi Feivel maftir!²⁾

Az apa halk áldást sutogott, de meg se mozdult, hogy fiát elkísérje, mert egyedül és önállóan kell az ifju embernek a felavatás elé járulni.

¹⁾ A jogar. (Lásd az előbbi jegyzeteket.)

²⁾ „Alljon elé Jákob testvérünk, a tudós Fülöp fia, a maftir szakasz olvasására.” A „bar-miczva” avatás mindig azzal kezdődik, hogy a Tóraolvasáshoz, rendszeresen a „maftir” szakaszhoz föl hívják az avatandót és ezzel dokumentálják, hogy teljesjogu férfinak ismerik el.

(Folytatása következik)

Odensee 18

hogy szabómestert kértem édesanyámtól, mert akkoriban a világ legnagyobb

— Mihez a

— kérdezte az a

— Hires em

Megmagyará

zott bennem, sirt

végre megadta be

egy jósnőhöz veze

jövendőt.

— Az ön

hires ember lesz e

világitani a tisztel

Anyám sirt,

én pedig boldogan

Odensee 186

egyesületek képvis

vonultak az házun

városot kivilágítottá

ablak elé álltam, e

város . . .

Jack,

Egy ang

(Bécs, nov. 6

Még sokan vannak,

sághírekre, amelyek

kegyetlen tetteiről szö

kegyetlen körül Lond

több meggyilkolt és

tére bukkantak, amel

találtak: „Jack, a h

tendő telt el e borzas

hogy az angol rendő

nyomozni. Pedig az e

utána, de hiába. Még

hogy az embertelen J

tudják. Azt hitték, h

nek képzelték, egy roh

Most szenzációs l

évek e gonosztevőjérő

legujabb könyvében m

hasfelmetzések megje

Le Queux, leír

radalom idején meghiv

egy érdekes levélköte

tanulmányozása céljábó

angol író elfogadta a m

vizsgálta az ősi iratok

Rasputin által dikált,

levelek közös felirata

nosztalgik” és egyik ír

oros anarchisták állitá

hasfelmetző nem más,

orosz orvos.

Dr. Perdachenko

Londonban. Minden este

városrészbé ment egy o

aki a bűntársa volt. Ez

közvetítette a gyanutlan

között az ismeretségeket

nevé ember segédkezett

zott a járkelökre, nehog

zavarja.

Le Queux könyve

hogy a bűnös miért ne

Londonban élő orosz tit

szolgálatot teljesítettek

ták, hogy ki a gyilkos, o

légáikra és inkább palást

semhogy eredményhez seg

kartársakat.

Mikor Perdachenko

ott is meggyilkolt egy as

házába zárták, ahol 1908

Le Queux angol író

hogy a londoni bejelentő

szerint a jelzett időben t

egy Perdachenko nevű or

Általános sztrájkot pr

orszá

Varsó, november 6.

párt végrehajtóbizottsága

elhatározta az általános

lamálását. A sztrájk teg

dődött.

Összeül a fran

Páris, november 6.

össze a francia kamara és

gyalásra kerülő törvényja

annak a nyolcszázmillió

nygye, melyet a kiantant or

Odensee 1819... Anyám elhatározta, hogy szabómesterségre fog kitaníttatni. Sirva kértem édesanyámat, engedjen Kopenhágába, mert akkoriban azt hittem, hogy Kopenhága a világ legnagyobb városa.

— Mihez akarsz Kopenhágában kezdeni? — kérdezte az anyám.

— Híres ember akarok lenni — feleltem.

Megmagyarázhatatlan belső ösztön dolgozott bennem, sirtam, könyörögtem, míg anyám végre megadta beleegyezését. Előbb azonban egy jósnőhöz vezetett, aki kártyából kivette a jövőmet.

— Az ön fia — mondotta a jósnő — híres ember lesz és egyszer Odenseet ki fogják világítani a tiszteletére.

Anyám sirt, amikor a jóslatot meghallotta, én pedig boldogan utaztam Kopenhágába.

Odensee 1869... Azután a különböző egyesületek képviselői fáklyákkal és zászlókkal vonultak az házuk elé. Minden ragyogott, a várost kivilágították a tiszteletre. A nyitott ablak elé álltam, egyetlen fényárban uszott a város...

Jack, a hasfelmetsző

Egy angol író leleplezése

(Bécs, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Még sokan vannak, akik emlékeznek azokra az újsághírekre, amelyek Jacknak, a hasfelmetszőnek egyetlen tetteiről szóltak. Körülbelül ezernyolcszáz kilencven körül London Whitechapel városrészében több meggyilkolt és megcsontított asszony holttestére bukkantak, amelyen ilyen feliratu névjegyeket találtak: „Jack, a hasfelmetsző”. Harmincöt esztendő telt el e borzasztó gyilkosságok óta anélkül, hogy az angol rendőrség a tettest ki tudta volna nyomozni. Pedig az egész földkerekségen kutattak utána, de hiába. Még annyit sem tudtak elérni, hogy az embertelen Jacknak a polgári nevét megtudják. Azt hitték, hogy a hasfelmetsző, akit örültek képzeltek, egy rohamában önmagával is végzett.

Most szenzációs leleplezés közöl a nyolcvanas évek e gonosztevőjéről Le Queux angol író, aki legújabb könyvében megvilágítja a feledésbe ment hasfelmetszések megfejthetetlenek hitt titkát.

Le Queux, leírása szerint, az első orosz forradalom idején meghívást kapott Kerenskitől, hogy egy érdekes levélköteg és más régi okmányok át tanulmányozása céljából utazzék Oroszországba. Az angol író elfogadta a meghívást és Moszkvában átvizsgálta az ősi iratokat, amelyek között néhány Rasputin általt diktált, gépirások levelet talált. E levelek közös felirata ez volt: „Nagy orosz gonosztevők” és egyik írás arról szólt, hogy Zweriew orosz anarchista állítása szerint a keresett Jack hasfelmetsző nem más, mint Perdachenko Sándor orosz orvos.

Dr. Perdachenko igen titokzatos életet élt Londonban. Minden este lakásáról a Whitechapel városrészbe ment egy orosz varrónő kíséretében, aki a bűntársa volt. Ez a nő csupa szórakozásból közvetítette a gyanutlan nők és a vérengző orvos között az ismeretéseket. Rajta kívül egy Levicki nevű ember segédkezett a gyilkosságoknál. Vigyázott a járőrekről, nehogy valaki az orvost megzavarja.

Le Queux könyve azt is megmagyarázza, hogy a bűnös miért nem jutott rendőrkézre. A Londonban élő orosz titkosrendőrök, akik kém-szolgálatot teljesítettek Oroszország számára, tudták, hogy ki a gyilkos, de haragudtak angol kollégáikra és inkább palástolták a egyetlen bűnt, semhogy eredményhez segítsék a gyűlölt angol kartársakat.

Mikor Perdachenko Oroszországba visszatért, ott is meggyilkolt egy asszonyt. Ekkor az örültek házába zárták, ahol 1908-ban halt meg.

Le Queux angol író e közléséhez hozzáteszi, hogy a londoni bejelentőhivatal egykori regiszterei szerint a jelzett időben tényleg lakott Londonban egy Perdachenko nevű orosz orvos.

Általános sztrájkot proklamáltak Lengyelországban

Varsó, november 6. A szociáldemokrata-párt végrehajtóbizottsága vasárnap éjjeli ülésén elhatározta az általános sztrájk azonnali proklamálását. A sztrájk tegnap már meg is kezdődött.

Összeül a francia kamara

Páris, november 6. November 13-án összeül a francia kamara és a szenátus. A tárgyalásra kerülő törvényjavaslatok között van annak a nyolcszázmillió frankos kölcsönnek az ügye, melyet a kivant országai akarnak felvenni

Megkezdődött a felirati vita

A kormány a szeszárítás monopolizálásával akar gátat vetni az alkoholizmus terjedésének. Bianu szenátor a liberális párt erényeiről

(Bukarest, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus tegnapi ülésén Ferechide elnök. Napirend előtt dr. Miron Christea metropolita primás emelkedett szólásra, aki hosszabb beszédben ismerteti az alkoholizmusnak a falvakban való veszedelmes terjedését. Ujban sokezer korcsmát nyitottak, ahelyett, hogy számukat csökkentették volna. Felolvassa a színódus nyilatkozatát, amelyben rámutat az alkoholizmusnak a falusi nép körében tapasztalható pusztításaira. Felhívja a kormány és a szenátus figyelmét erre a csapásra, követeli

az italmérségi engedélyek szigorú revízióját, a vasárnapi munkaszünet betartását, a szeszgyártás szabályozását és esetleg a szeszárítás monopolizálását.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter köszönetet fejezi ki az egyháznak, hogy ebben a kérdésben felemelte szavát. Kijelenti, hogy legközelebb törvényjavaslatot nyújt be a szeszárítás szabályozásáról és kéri az egyházak képviselőit, hogy vegyenek részt a törvényjavaslat előkészítő munkálataiban.

Ezután a miniszterelnök felolvassa Chirculescu miniszter, Franasovics és Tatarescu államtitkárok kinevezéséről szóló királyi kéziratokat.

Ereky Károly, Friedrich első kormányának tagja — a liberáliszmusért

Részvett az Erzsébetvárosi Kör vacsoráján. A zsidókérdést nemes versenyzéssel kell megoldani

(Budapest, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A pokolgépez merényletből ismert Erzsébetvárosi Körben tegnap este politikai vacsora volt, melyen báró Sztérényi József hosszabb beszédet mondott. Sztérényinek az a meggyőződése, hogy Magyarország belső politikai élete mindaddig vajadás marad, amíg vissza nem térnek minden vonalon a háborúelőtti évek tiszta liberáliszmusához, amíg helyre nem áll a

teljes polgári egyenjogúság és a törvényes rend.

Addig a magyar belpolitika nem juthat nyugvópontra, míg állampolgár és állampolgár között különbség van. Ugyanez áll a székestővárosi politikára is. Annak a rendszernek, amely minden jogot kisorsaját, de teljesíteni semmit sem tud, megkondukt a lélekharangja. Sztérényi nem kételkedik benne, hogy eljön az ideje majd annak a liberáliszmusnak, mely Magyarországot és Budapestet naggyá tette az összeomlás előtt.

Franciaország nélkül fognak dönteni a jóvátételről

Amerika alternatíva elő állította az antantot. Belgium kitart Poincaré mellett. Amerika megbánta, hogy beleavatkozott Európa ügyeibe

(London, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol kormány Párisból jegyzéket kapott, melyben Poincaré kifejté azokat a feltételeket, melyek mellett hajlandó többi szövetségeseivel együttesen meghívni Amerikát a jóvátételi kérdés megvizsgálására. Amerika ugyanis csak akkor vesz részt a bizottságban, ha a hatalmak együttesen meghívják. Abban az esetben tehát, ha

az angol-olasz-belga álláspont összeegyeztethetetlen Poincaré álláspontjával,

akkor vagy elejtik az értekezletet és ezzel a jóvátételi kérdés megoldásának reményét, vagy pedig szélesebb alapon, de Franciaország nélkül fogják megtartani a vizsgálatot.

Brüsszel, nov. 6. Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy Franciaország és Belgium között nézeteltérés támadt. Belgium továbbra is teljes mértékben fentartja a franciák álláspontját a jóvátételi kérdésben.

Newyork, november 6. Herriotnak, az Unió párisi nagykövetének beszéde, melyben azt a kijelentést tette, hogy Amerika teljes mértékben készül részt venni az európai problémák rendezésében,

nagy feltűnést keltett

a nem beavatkozás híveinél. Ezek azt hangoztatják, hogy Herriot beszédének nem volt hi-

ILONA

Majd áttértek a napirendre, amelyre a felirati vita volt kitzúve. Az első szónok Trandafirescu parasztpárti, aki kijelenti, hogy az ország csatlakozott azokban a reményekben, amelyeket ehhez a rendszerhez fűzött, különösen Bratianu Vintila gazdasági politikáját illetően, amely romlásba viszi az országot. Egyébként

az a nép, amely a csendőroktól való félelmében a liberálisokra szavazott, megérdemli ezt a kormányt.

Majd Bianu szólalt fel, aki rámutatott arra, hogy a közigazdasági reformnak olyannak kell lennie, hogy biztosítsa a csatolt területek városainak román jellegét. Dicséri a pénzügyminisztert a költségvetés előkészítéséért és Ducát a színajai konferencia létrehozásáért. Rámutat a liberális pártnak az ország kormányzása körüli nagy érdemeire és bírálja az ellenzék, amely különben sem egységes.

Popescu lelkész a drágaságról beszél és kéri a kormányt, tegye meg a szükséges intézkedéseket a klérus és a tanítószolgálat anyagi helyzetének biztosítására. Reméli, hogy a kormány pénzügyi reformjai megmentik az országot és az összes köztisztviselők fizetését felemelik.

Ugron Gábor annak a liberáliszmusnak az érvényesülését szeretné látni, melyet Kossuth és Deák követtek. Tiltakozik az ellen, hogy a törpék vezetésre törekedjenek. Ezek ellen

meg kell teremteni az egységes liberális frontot.

Erkey Károly kijelentette, a vacsorán való megjelenésével dokumentálni akarta, hogy teljes erővel támogatja a Wolff-ellenes mozgalmat. Beszélt a zsidókérdésről, melynek megoldását sohasem látta abban, hogy fejbeverték a zsidókat, vagy terrorfiukat állítsanak szembe nagy elmékkel. A keresztényeknek nemes versenyre kell kelniök, mert a törekvő zsidókkal való versenyből elsősorban az országnak lesz haszna. Addig az ország sem állhat helyre, amíg helyre nem állítják a szabadságjogokat a közgazdaságban, pénzügyekben, tanításban és általában minden téren.

Székely Ferenc hangoztatta, ha valaki kételkedne a magyar liberáliszmus pirkadásában, azt meggyőzheti, hogy Erkey egy asztalnál ül vele.

vatalos jellege és nem tükrözti vissza Amerika felfogását. Az amerikai kormány ma is ragaszkodik eredeti álláspontjához, hogy nem engedje magát az európai bonyodalmakba bele-sodortatni.

London, november 6. A szakértőbizottság ügyében megindult angol-francia tárgyalások még nem értek véget. Curzon lord még nem adta fel a reményt, hogy sikerülni fog Poincaré rábírnia, Franciaország külön kikötések nélkül vegyen részt a konferencián.

Washington, november 6. Jusserand amerikai francia nagykövet ma megjelent Hughes külügyi államtitkárnál és kifejtette Poincaré felfogását a nemzetközi értekezlet tekintetében.

A trónörökös a numerusz klauzusz ellen

Bukarest, november 6. A „Dimineata” írja: A jasi kuzisták azt a hírt terjesztik, hogy Károly trónörökös legutóbbi látogatása alkalmával helyeselte a jasi antiszemita mozgalmat. A lap e híreszteléssel szemben megállapítja, hogy a trónörökös így válaszolt a kuzista diákok küldöttségének:

— Nem tudom eléggé tanácsolni, hogy járjanak ismét az előadásokra. Eljött az ideje annak, hogy lemondjanak lehetetlen követeléseikről, amelyek közé tartozik a numerusz klauzusz is. Ezzel szemben formálisan megígérem teljes támogatásomat a diákság kulturális törekvéseinek elősegítésére és tanulmányainak megkönnyítésére, egyúttal ígéretet teszek, hogy kérem fogom az igazságügyminisztert, folytattassa le sűrűgösen az eljárást a letartóztatott diákok ügyében.

Összeegyeztethető-e az elszegényedés a luxussal

Guglielmo Ferrero hírneves florenzi tudós és publicista érdekes cikkben fejtegeti ezt a mindnyájunkat érdeklő problémát egy bécsi lap hasábjain. A cikk lényege a következő:

A kérdés az, vajjon gazdagabbak, vagy szegényebbek vagyunk-e mint 1914-ben?

Mindenkinek a látottakból be kell vallania, hogy a háborúk és forradalmak, amelyek végigszántottak Európán az utolsó tíz esztendőben, Európát elszegényítették. Tudjuk, hogy a győző és legyőzött államok egyaránt el vannak adósodva, éppennyug a semlegesek is. Mégis, azt is látjuk, a világ úgy él, mintha a háborúk után meggazdagodott volna. Mindenki, aki teheti, kedvteléseire és szükségleteire sokkal többet költ, mint 1914-ben. Ha összehasonlítjuk az államok mai költségvetését a háborúk első évének költségvetésével, úgy találjuk, hogy a kormányok költségvetésüket — persze aranyparitásban számítva — megkétszerezték, sőt bizonyos esetekben megháromszorozták. A népek valahogy színelélik a jólétet, mert akarnak jobban élni, mint 1914-ben és nem lehet tagadni, hogy több néprétegnek minden államban többé-kevésbé sikerül ez.

Huszonöt esztendő előtt tanulmányoztam a római köztársaság válságait. Itt láttam, hogy egyrészt a folytonos háborúk és forradalmak a Földközi tenger medencéjét kétszáz év alatt tönkretették, másrészt, hogy a két évszázadban, különösen Itáliában, a luxus állandóan emelkedett. Hetven esztendő alatt négy irtózatos polgárháború vonult végig Olaszországon és mégis itt virult legjobban a fénytűzés. Ez az ellentét addig nyugtalanított, amíg azt nem hittem, hogy a tőke mozgósításában, főként a nemesfémek forgalmában kell keresni az ellentét megoldását. Az ókorban a gazdagok palotái, az udvarok és a templomok az arany és ezüst valószínű tárházai voltak. A béke éveiben ide gyűjtötték össze az aranyat és ezüstöt, müzkincseket, érmeket. Háborúk és forradalmak idejében e kincsek vásárló ereje megnövekedett, az igények is megnagyobbodtak és mindazok, akiknek módjukban volt kihasználni az élet örömeit, akár közkatonák, akár jómódú polgárok, mohón vetették magukat a földi javakra.

A luxuspár erősen nekilendült és míg a lakosság egyrésze nyomorgott, addig egy kis hányada a legnagyobb bőségben élt.

Olyan általános tünet a történelemben ez a gazdagságra és feneketlen szegénységre való rétegződés, hogy szinte megváltozhatatlan törvénynek látszik. Mégis mindnyájunk érzése, hogy ez nincs rendjén és a kiegyenlítődésnek jönnie kell. Magunkra eszmélést, a jobb és tisztább látást kaptuk a háborúk és forradalmak szenvedéseier. Rajtunk, szenvedésben megtisztultakon mulik, hogy fejlődés útján ezt a kirívó ellentétet letompítsuk.

Elkerülhetetlen a görög köztársaság kikiáltása

Bukarest, november 6. Az „Adeverul” szerint udvari körökben igen aggodnak a görögországi helyzet miatt s azt hiszik, hogy nehéz elkerülni a görög köztársaság kikiáltását. Athéni magánjelentések is arra vallanak, hogy a nagyhatalmak a jelenlegi rendszer érdekében történt intervenciója csak súlyosbította a helyzetet és még jobban elkekeserítette Plasztirast. Így nincs kizárva, hogy néhány napon belül megtörténik a görög köztársaság proklamálása. Duca külügyminiszter ma hazakerkezett és az athéni jelentések következtében hosszabb tárgyalást folytatott a miniszterelnökkel a további fejleményekről.

Megakadályozzák a német extrónörökös hazautazását

Páris, november 6. Creve párisi angol nagykövet javasolta Poincarének, hogy a szövetségesek együttes demarssal akadályozzák meg a német trónörökösnek hazájába való visszatérését. Poincaré hozzájárult Creve javaslatához.

Olaszország Anglia mellé állott a német kérdésben

Róma, november 6. A német fizetőképesség felülvizsgálására összehívandó konferencia kérdésében Olaszország elküldte a választ Anglia jegyzékére. Az olasz kormány fentartás nélkül beleegyezett az angol javaslatokba.

ILONA

Állampolgári kataszter készül

Érvénytelenítik az egységesítés után szerzett illetőségi bizonyítványokat

(Kolozsvár, november 6. Az Aj Kelet tudósítójától.) A „Monitorul Oficial” 172. száma királyi rendeletet közöl a román állampolgárság elnyerésére és elvesztésére vonatkozólag. Teljesjogú állampolgároknak ismerik el mindazokat, akiknek

a) a magyar törvények értelmében illetőségük volt a Romániához csatolt területek valamelyik községében, b) a volt osztrák, vagy magyar állampolgárokat, ha a békeszerződés életbeléptekor (1921. július 26) nem laktak is a mai Románia területén, de ittlakó szülőktől e területeken születtek, c) a volt osztrák és magyar alattvalókat és az állampolgárság nélküli egyéneket, akik a békeszerződés életbeléptekor Románia jelenlegi területén laktak, d) a volt osztrák-magyar alattvalókat, kik román nemzetiségűek és a román állampolgárságot optáltak. Azok a zsidók, akik a békeszerződés életbeléptekor Románia területén laktak és egy állampolgárságra sincs igényük, az alkotmány százharmincharmadik szakasza alapján bírálandók el. Az optálás vagy lemondás a román állampolgárságról formális nyilatkozat, vagy más jogi tény „factum concludens” által történik. A jövőben a békeszerződésben szabályozott időn belül a megyei prefektus, vagy a rendőrség kompetens az optálás elfogadására. Az optálással egyenlően bírálandó el, ha valaki a) idegen állam választójogi lajstromba iratkozott be és választójogát gyakorolta, b) idegen állam hivatalába, vagy hadseregbe lépett a román kormány engedélye nélkül, c) idegen utlevelet használt, kivéve azt az esetet, ha román utlevelet nem kaphatott, d) repatriálási nyilatkozatot tett Romániából való elköltözésre. Az optálási nyilatkozat végleges. Az állampolgárságot elsőkön a főszoftabírák, illetve primárok állapítják meg, kik kötelesek a jelen rendelet közzétételétől számított harminc napon belül előkészítő lajstromokat készíteni. Másodfokon a Bukarestben szervezendő központi vegyes bizottság fog dönteni. A helyi hatóságok az állampolgári lajstromba hivatalból bevezetik helységük összes lakóit, akik a békeszerződés értelmében elnyerték a román állampolgárságot, családtagjaikkal együtt. A lajstromokat elkészültük után kifüggesztik legalább harminc napon át. Aki nincs megelégedve a bizottság határozatával, a lajstromok közzétételétől számított harminc napon belül teleshírdethet a vegyes bizottsághoz. A helyi hatóságok csak a lajstromukba bevezetett egyéneknek adhatnak ki állampolgári igazolványt, a belügyminisztérium által elkészítendő formula szerint. E bizonyítványok a kibocsátástól számított három éven át érvényesek és minden hatóság előtt igazolják a román állampolgárságot. Külföldi használatra ezt

az igazolványt ellenjegyeztetni kell a belügyi és külügyminisztériummal.

A királyi reudelethez végrehajtási utasítás fog megjelenni. Ennek az utasításnak egyik lényeges pontja a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” szerint az az intézkedés, hogy az 1918. december elseje után szerzett községi illetékességek semmi- se, a községek és városok által ezután a dátum után a volt magyar alattvalók számára kiállított illetékességi bizonyítványok sem az illető községgel, sem az állammal szemben semmi néven nevezendő érvényességgel nem bírnak. Azok, akik ilyen- nemű bizonyítványok birtokában vannak, mint idegenek kezelhetnek, román állampolgárságot tehát csakis naturalizálás útján érhetnek el.

A végrehajtási rendelet utasítja az ellenőrző bizottságokat, hogy minden egyes esetben, amikor a községi illetékesség az egyesülés (1918 december elseje) után szereztetett meg, állapítsa meg pontosan, hogy az illető román állampolgár volt-e már akkor, vagy sem.

A belügyminiszteri vármegyei vezérigazgatóság (Director Generala Judeteana) már összegyűjtötte a 1918 december elseje után községi illetékességet nyert községi lakosok névjegyzékét és a napokban az összes jogtalanul megmaradt illetékességeket megsemmisíti.

— Terjeszkednek a rajnavidéki szeparatisták. Párisból jelentik: A rajnai köztársaságot újabban Edersheimban és Hochheimban proklamálták. A mozgalom továbbterjed a saarvidéki falvakban. Bingenben a mozgalomhoz csatlakozott községek polgármestereinek ülése egyhangulag hozzájárult a vidék szeparatista főbiztosának határozataihoz és ratifikálta azokat. A párisi német ügyvivőt kormánya utasította, hogy jegyzékben tiltakozzék Poincarének azon állítása ellen, mely koholmányoknak tette fel a szeparatisták és a franciák együttműködésére vonatkozó német híreket. Az ügyvivő megbízást kapott, hogy hiteles adatokkal bizonyítsa a szeparatisták és a francia megszállók együttműködését. A német jegyzék kifejti, hogy Németország elvárja a megszállóktól, hogy a lázadóktól elvegyék a fegyvert, vagy legalább is a német rendőrséget ne akadályozzák működésében. A jegyzék tartalmát közlik Belgiummal és Angliával is.

ILONA

Markovits F. ékszerész

arany, ezüst ékszerek, valamint kina és ezüst dísz tárgyak jutányos áron nagy választékban kaphatók. Cluj, Wesselényi Miklós-u. 20. sz.

Wollwaren Industrie Gesellschaft Brünn

közli az összes érdekeltekkel, hogy gyártmányainak egyedárusítását Nagyrománia területére

SOC. INTERN. PENTRU COMERTUL CU STOFE SI LÁNĂRIE CLUJ

Strada Regina Maria 28., cégre ruházta

Szives megkeresések ezután e címre intézendők és azonnali elintéztést nyernek

ILONA

Az Uj Kelet az egyet napilapja Felelős szerkesztő: D Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével engo Előfizetési árak: Egy félévre 320 lei

Bécs

Milyen az uj ka

(Bécs, nov. 6)

Világháború talán már elfelejtették. Nyerni régi világban nincs munkahiány. Bécs most a divatos divatpaloták pénzűek, bankvezér üzletek.

Legtöbb divat kalap. Nincs az az nak: arany, ezüst, szőr, szalma, sőt ve szült kalapokat is annyiféle a kalapcsákóalaku kalap, vagy teljesen anélkül széles, lapos és va kalapon azonban ott ton van megtűzve és

Az ideai téli Minden bécsi asszony számára megvan a szőrmegallér és sz és toaletteket is lépők coboly, vagy téren is valóságos prmet szövett mód tasztikusabb formá raffolva és volantok hosszú és egyszerű zéssel ellátott bund nutria bundák, mi csilla kimondottan használják a tartós samot, belésül pedig selymet használnak

A mai karcsnak megfelelően A bécsi nő például minden egyéb to mindegyiknek kell tág tere nyilik a nak. Legújabban fekete márványsz és ezüstszínű cipőt az aranybrokád-ny közepkor lovagi spanglit mindenki uj cipődivatnak az esen kiemeli a lát tej magasságát, fe tatja érvényre a két, vagy három a nők, mig a fér estélyeken pedig kimenő cipő a bar cipő lakk betéttel.

— Az Uj fizetőinktől gyak hogy az Uj Ke zavarok vannak desen. A kiadó utánajárt a pa hogy a zavarok ahonnan a lap szét. Valószínűle vagy a közbeeső a mulasztások, s kosan sülyesztik sóinkat, hogy m érkezik rendszer ottani postahiva sítsek kiadóhivat a postaigazgatós nél, amely hivat legszigorubb viz ság okának kide

— Egyet között. Bukarest vába utazott, onn lálkozni fog A ver fővárosba a néppár

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Felölös szerkesztő: Dr. Marlon Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Bécs, a divatváros

Milyen az új kalap-, bunda- és cipődivat?

(Bécs, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Világháború talán nem is volt, a hét szűkesztendőt már elfelejtették. Bécs napról-napra kezdi visszanyerni régi világvárosi jellegét. Nincs drágaság és nincs munkahiány. Mindenki készülődik a télre. Bécs most a divatok városa. Máról-holnapra hatalmas divatpaloták nyílnak meg a Ringen és kevéspénzűek, bankvezérek egyaránt ellepik a divatárusüzleteket.

Legtöbb divatcikk jelenleg a kalap. A női kalap. Nincs az az anyag, amit fel ne használnának: arany, ezüst, csillám, selyem, bársony, lószőr, szalma, sőt vékony prémszerű anyagból készült kalapokat is látni a bécsi utcákon. És éppen annyiféle a kalapok formája is. A sláger: kis csákóalakú kalap, keskeny, lehajtott karimával, vagy teljesen anélkül. Nagyon divatos azonban a széles, lapos és vastagkarimájú kalap is. Minden kalapon azonban ott van a fátyol, mely egy ponton van megtűzve és körbe futva a karima széléig ér.

Az idei téli szezon a szörme jegyében indul. Minden bécsi asszonynak, aki ad valamit az eleganciára, megvan a maga bundája és nincsen kosztum szörmegallér és szörmeuj nélkül, sőt a kalapokat és toaletteteket is szörmeszegéllyel díszítik. A belépők coboly, vagy vakondprémből készült. Ezen a téren is valóságos művészet fejlődött ki, mely a prémet szövet módjára tudja kidolgozni. A legfantasztikusabb formájú szörmekabátokat lehet látni raffolva és volantokkal, de az uralkodó modell a hosszú és egyszerű vonalban végighúzódó szegélyezéssel ellátott bunda. Legkedveltebbek a coboly és nutria bundák, míg a drága hermelin és a csincsilla kimondottan luxusárú. Azonkívül sűrűn felhasználják a tartós perzianert, caracult és sealbisamot, bélést pedig brokátot, vagy tarkamintájú selymet használnak.

A mai karcus és finomvonalú szépségideálnak megfelelően alakult ki az idei cipődivat is. A bécsi nő például sokkal inkább elhanyagolja minden egyéb toalettáráját, de csinos cipője mindennyiknek kell hogy legyen. Ezen a téren is tág tere nyílik a fantáziának és a találmányságnak. Legújabbán nagyon divatos a szürke, vagy fekete márványszerű bőr, de gyakran látni arany- és ezüstszerű cipőt is. A legfrissebb kombináció az aranybrokád-anyag ezüst- és aranyzselével, ami a középkor lovagi divatjára emlékeztet. Csattot és spanglit mindenki a saját ízlése szerint hord. Az új cipődivatnak az a főérdeme, hogy művészi-esen kiemeli a láb formáját, egyensúlyozza a lábfej magasságát, fekvését és annak megfelelően juttatja érvényre a bokákat. Utóan leginkább egykét, vagy három spanglis kivágott cipőt hordanak a nők, míg a férfiak fekete borjúbox félcipőt, estélyeken pedig egész sima téllakk cipőt. Elegáns kimenő cipő a barna, szürk, e vagy fekete fűzőscipő lakk betéttel.

— Az Uj Kelet előfizetőihez. Vidéki előfizetőinktől gyakran érkeznek hozzánk a panaszok, hogy az Uj Kelet postai kézbesítése körül zavarok vannak és a lapok nem érkeznek rendszeresen. A kiadóhivatal minden egyes esetben utánajárt a panaszoknak és megállapította, hogy a zavarok oka nem a központban van, ahonnan a lapok mindig pontosan mennek szét. Valószínűleg a vidéki postahivatalokban, vagy a közbeeső mozgó-átrakásoknál történnek a mulasztások, sőt bizonyos helyeken szándékosan súlyosítják az Uj Keletet. Kérjük olvasóinkat, hogy minden egyes esetben, ha nem érkeznek rendszeresen a lapok, emeljenek panaszt az ottani postahivatalnál és egyben okvetlenül értesítsék kiadóhivatalunkat is, hogy eljárassunk a postaigazgatóságnál és mozgópostafőnökségnél, amely hivatalok minden egyes esetben a legszigorúbb vizsgálatot indítják a pontatlanság okának kiderítésére.

— Egyetértés Averescu és Argetoianu között. Bukarestből jelentik: Argetoianu Krajo-vába utazott, onnan Turnseverinbe megy, ahol találkozni fog Averescuval, akivel együtt visszatér a fővárosba a néppárt végrehajtó bizottságának ülésére.

— A királyi pár Temesváron. Temesvárról jelentik: Ferdinánd király és Mária királyné a legutóbbi tervek szerint a temesvári mintavásár megnyitására mentek. Ez a látogatás azonban elmaradt. A királyi pár azonban most ellátogat a Bányságba. Szombaton reggel indul a király és királyné Aradra és vasárnap Temesvárra, ahol két napig tartózkodnak. A királyi pár számára a prefektúrán rendeznek be lakást. Szerdán reggel Resicára utaznak két napra. Csütörtökön Lugosra mennek, majd Karánsebes látogatása után visszatérnek Bukarestbe.

— A kormány precíz nyilatkozatot ígér a kisebbségi iskolák ügyében. Bukarestből jelentik: A Rador illetékes helyről nyert értesülése szerint a kormány a felirati vita alkalmával nyilatkozatot fog tenni a kisebbségi iskolák és egyházak ügyében. E nyilatkozatok alapját fogják képezni a közoktatás egységesítéséről, valamint az egyházak viszonyairól szóló törvényeknek. A néppártot kivéve valamennyi ellenzéki párt részt fog venni a felirati vitában, támadva a kormány gazdasági politikáját. Előrelátható, hogy a kamara felirati vitája hosszabb ideig fog tartani és heves lefolyású lesz.

— Japán ujjaépítése. Londonból jelentik: A japán kormány beszüntette a behozatali vámot. Az áruknak külföldről való behozatala az ország kereskedelmi mérlegét kedvezőtlenül fogja befolyásolni annál is inkább, minthogy a kivitel több gyár tönkremenetelét következtében vissza fog fejlődni. A selyem továbbra is fontos kiviteli cikk marad, minthogy szerencsére a selyemtermelőket a katasztrófa nem érintette. Yokohamában a selyembörze zavartalanul működik. Szó van külföldi kölcsön felvételéről, de erről egyelőre határozott tervek még nem kerültek a kormány elé. Egyelőre azt sem lehet tudni, hogy az országnak milyen összegre van szüksége. A behozatali cikkek között első helyen áll a faár, az acéllemez és mindazon anyag, amely hajóépítéshez és az elpusztított hajógyárakhoz szükséges. Ezután következnek: gépek, papíros, írószközök, üvegárúk és vegyi cikkek.

— Nincs bizonyíték a Mold-ügyben. Aradról jelentik: Az a szenzációs részletekben bővelkedő nyomozás, amelyet Mold József aradi vasuti főtisztviselő ellen többszörös gyilkosság gyanúja miatt vezetett be az ügyészség, rövidesen befejezést nyer. Mint értesültünk, bár igen sok terhelő körülmény szól Mold ellen, pozitív bizonyíték arra, hogy a terhére rótt bűncselekményeket tényleg ő követte el, nincs. A rövidesen megtartandó főtárgyaláson a védelem Moldnak bizonyítékok hiányában való felmentését fogja kérni.

— Kitértetett csatáló. Londonból írják: A napokban egy jótékonyági ünnepségen közszemlére állították ki Gíngert, az angol hadsereg főállományának büszkeségét. Gínger részt vett a marnai csatában, ott volt Ypernnél, Cambraínál, Arrasnál, Amiensnél és részt vett a szövetségeseknek 1918-iki diadalmas offenzívájában. A lovat kiváló harctéri teljesítményeiért a győzelmi érdemjellel tüntette ki a hadvezetőség.

— Tárgyalják Worovszky gyilkosának perét. Lausanneból jelentik: Tegnap kezdték meg Konradnak, az orosz Vörös Kereszt volt titkárnak, Worovszky orosz megbízott gyilkosának főtárgyalását.

— Sztrájkolnak az újvidéki színészek. Újvidékről jelentik: Az újvidéki Nemzeti Színház társulata pénteken este sztrájkba lépett. A színház elnöke ugyanis néhány hónap óta a legnagyobb bizonytalanságban él, a nyár folyamán két hónapig nem kapott fizetést, míg szeptemberben, amikor a színházat megnyitották, a társulat nagy részének nem adták ki a szerződést és így ezek szerződés nélkül működtek, mindennap az a veszély fenyegette őket, hogy felmondás nélkül elbocsátják. A színészek pénteken délután ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy mindaddig sztrájkolnak, amíg a szerződés nélküli tagokkal nem kötnek szerződést. A sztrájk pénteken este megkezdődött és a társulat tagjai este már nem jelentek meg a színházban előadást tartani. Ezzel egyidejűleg mozgalmat indítottak a színház zenészek is fizetésük felemelése iránt. Ötven százalékos fizetésemelést kértek a színházigazgatótól, aki megígérte, hogy kérelmüket a kulturálisminisztérium elé terjeszti.

— Villanyhiány miatt megállanak a gépek. Már hirt adtunk arról, hogy a városi vízművek nem tudják Kolozsvár lakosságának vízszükségletét ellátni. Arról is többször írtunk, hogy az áramszolgáltatás is napról-napra rosszabb. Most a villamosmű igazgatósága értekezletre hívta össze a kolozsvári motortulajdonosokat, hogy az ipari áram korlátozásának módzatait megbeszélje velük. Az üzem vezetősege ugyanis oly módon akarja keresztülvinni a takarékoskodást, hogy az ipari áram szolgáltatását a nap bizonyos óráiban és a város bizonyos kerületeiben korlátozza. Felolvasta az üzletvezetőség tervezetét, a mely szerint reggel fél 7-től fél 8-ig a Ferenc József-ut, Féllegvári-ut, az állomás környéke és a Farkasfalvy téglagyár környékén levő ipartelepektől vonják el az ipari áramot. Fél 8-tól fél 9-ig a Széchenyi-téri rajonban, 11-től 12-ig a főtéren rajonban szünetel az ipari áramszolgáltatás, 12-től 2-ig az egész városban, 2-től 3-ig pedig a Majális-utca, Tordai-ut és a Pata-utcai városrészekben szünetel az áramszolgáltatás. Ezt a tervet az összes jelenlévők élesen elleneztek és támadták a városi villamosműveket, amely az áramdíj felemelése dacára sem tudja a fogyasztók igényeit kielégíteni.

— Rossz adófizetők a bukarestiek. Bukarestből jelentik: A „Dimineata” hivatalos adatok alapján jelenti, hogy a fővárosban a jelen pénzügyi évre háromszázmillió lej adót hajtottak be, holott az előirányzat nyolcszázmillióról szólott. Így tehát az adóhátralék a fővárosban félmilliárdra rug.

— Elítélték Berberechi gyilkosát. Bukarestből jelenti tudósítónk: Az ilfovi törvényszék tegnap háromhavi fogságra és háromszáz ezer lej kártérítésre ítélte Live Marin csendőrt, aki az általános választások idején lelőtte a parasztpárt érdekében agitáló Berberechi földmivest.

— Ég az erdő. Bukaresti tudósítónk jelenti: A prahovamegyei Maneci Ungureni község határában lévő nagy erdőben ma éjjel tűz ütött ki. A csendőrség segítséget kért Ploestiből és közölte, ha a segítség késik, úgy rendkívül nagy a veszedelem, mivel azon a vidéken nagykitérjedési erdőségek terülnek el.

— Revízió alá veszik a biharmegyei italmérségi engedélyeket. Nagyváradról jelentik: Biharmegyében az utóbbi időkben rendkívül elszaporodtak a községi kocsmák. Ma már egy-egy községben három kocsmá is van. Hodor prefektus most elhatározta, hogy erélyes revízió alá veszi az összes italmérségi engedélyeket.

— Nagyváradon kifogástalanul működik a villanyáramszolgáltatás. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad villamosműveknél ma helyezett üzembe az új kazánt. Az új kazán teljesen el tudja látni a város szükségletét és így máttól kezdve Nagyváradon kifogástalanul működik a villanyáramszolgáltatás.

— Átszervezés előtt a posta. Bukarestből jelentik: A posta és távirat vezérigazgatóság már régen tervbe vette egy újfajta községi postaszolgálat bevezetését. Eszerint egyes községek között kocsijáratokat létesítenek, amelyek hetenként kétszer-háromszor közlekednek azokba a községekbe, ahol eddig postaszolgálat nem volt. Ez az új postaszolgálat már a közeljövőben életbe lép. A járatok vasárnap és csütörtök kivételével fognak közlekedni. A kúrirok felvehetik az ajánlott leveleket, sürgönyöket és csomagokat is.

* Ha gummi-óvszert vásárolunk, ne fogadjunk el mást, csak „Ollá”-t.

— Fémjelzőhivatal Bukarestben. Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium körrendeletben értesítette az előjáróságokat, hogy Bukarestben, a főpostahivatal épületében fémjelzőhivatalt állítottak fel, mely minden arany, ezüst és másnemű nemes fémből készült tárgyakat fémjelzéssel lát el. November 15. után csak olyan nemes fémből készült tárgyak hozhatók forgalomba, melyek a fémjelzőhivatal jegyével vannak ellátva.

* Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósorsesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

— Alejchin újabb rekordja. Párisból jelentik: Alejchin orosz sakmester szimultán játékban ötvenegy ellenféllel mérkőzött egyszerre. Negyvenhat játszmát megnyert, három elvesztett, öt játszma eldöntetlenül végződött.

Székházat épít a temesvári kamara. Temesvárról jelentik: A temesvári kereskedelmi és iparkamara szűk és kisszámú helyiségekben van elhelyezve, ami a kamara működésére és munkakifejtésére hátrólólag hat. Már a háboru előtt felmerült egy kamarai székház építésének terve, amelyre mintegy négy millió gyűlt egybe. Az új székház építésének terve újból foglalkoztatja az illetékes köröket, mely nemsokára a megvalósulás stádiumába lép. A még szükséges négy milliót olyképen szerzik meg, hogy a kamarai illetékek egy évi összegét az alaphoz csatolják, azonkívül a Banca Nationalától vesznek fel kölcsönt. Az építést tavasszal kezdik meg.

A hegyközlaki gyilkos jegyző a törvényszék előtt. Nagyváradról jelentik: Ma kezdte meg a nagyváradai törvényszék a hegyközlaki jegyző bűnpörék tárgyalását. Bugariu György jegyző tudvalevőleg néhány hónappal ezelőtt agyonlőtte Csiki Györgyöt, a falu kisbíráját. A mai tárgyaláson Bugariu tagadja a vádat és azzal védekezik, hogy Csiki György baltával sújtott a karjára és így sült el a revolvere. Pápai Lajos és Forró György tanúk, akik a gyilkosság szemtanúi voltak, valamelyikben kijelentették, hogy Csikinek a kezében nem is volt balta. Csiki menekülni próbált a revolveres jegyző elöl, aki utána lőtt, mire Csiki holtan zuhant le. A tárgyalás előreláthatólag több napot fog igénybe venni.

Aradon letartóztattak egy nagyváradit betörőt. Nagyváradról jelentik: Az aradi rendőrség ma átiratban közölte a nagyváradai rendőrséggel, hogy Rostás György nagyváradit illetőségi cigányt Aradon letartóztattak. Rostásnál megmotozásakor nyolcvanöt darab ezrest találtak. Az elfogott betörőt erős fedezettel Nagyváradra viszik.

Razzia a budapesti kártyaklubokban. Budapestről jelentik: Róna detektívönök vezetésével tegnap éjjel nagyarányú razzia tartott a budapesti rendőrség a kártyahelyiségekben. Először a New-York-palotában levő játéklubba hatoltak be, ahol egy chemin de fert játszó társaságtól félmillió koronát koboztak el. Az ugyanott levő Karambolklubban, a Lipotvárosi Kaszinóban és más játékhelyiségekben is nagyösszegű hazárdjáték folyt. A kártyázók ellen megindult az eljárás.

Szikratávíró Temesváron. Temesvárról jelentik: A kereskedővilág és a sajtó többször felpanaszolták, hogy Bukarest és Temesvár között nincs közvetlen telefon- és távíróösszeköttetés, aminek mind a két város forgalma erősen éri hátrányát. Illetékes temesvári körök mostanában ilyen vonal létesítése érdekében intervenáltak a kormányánál, ahonnan azt a választ kapták, hogy a terv megvalósítása nem ütközik akadályokba. Igéretet is kapott Temesvár, hogy a legrövidebb időn belül ezt a közvetlen összeköttetést Bukarest és Temesvár között megteremtik. Miután eddig azonban semmi intézkedés nem történt, akció indult szikratávíróállomás létesítésére, amely a megvalósulás stádiumában van. A temesvári bankok kötelezték magukat, hogy a szikratávíró felépítésére nagyobb összeget adnak.

Kisiklott az udvari vonat egy kocsija. Bukaresti tudósítónk jelenti: Ma éjjel az udvari vonatot, amelyen Károly trónörökös Brassóból Szinájába utazott, Felsőtömös állomáson baleset érte. A vonat egy kocsija kisiklott. Az udvari vonat a kisiklott kocsit Tömösön hagyva, tovább folytatta útját Szinájába. Emberéletben kár nem esett, a pályatest azonban megrongálódott, úgy hogy a forgalom e vonalon 8 óra hosszat szünetelt.

ILONA

Róka, kelme, Szörme festés,

vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

KÖZGAZDASÁG

Budapesti nyomdák érdekközössége.

Budapestről jelentik: Magyarország két legnagyobb nyomdája, a Franklin és az Atheneum részvénytársaság között érdekközösség jött létre. A Hitelbank a tulajdonában lévő Franklin-részvényeket átengedte az Atheneumnak. Az Atheneum rt. a Franklin részvénytöbbségével rendelkező szindikátussal megállapodott abban, hogy a két vállalat önállóságuk fentartása mellett érdekközösségbe lépnek és üzleteik körül együttműködést fejtenek ki. Az a terv merült fel, hogy ezt az érdekközösséget az utódállamokba és a nyugati országokba is kiterjesztik, illetve új érdekkapcsolatokat keresnek e területeken.

A mai valutapiac

A pénztelenség régóta nem érezte hatását annyira, mint a mai valutapiac. Sem kínálat, sem vásárlási kedv nem volt és noha Zürichben a francia frank néhány ponttal visszament, ez a körülmény sem tudta befolyásolni a piacot. A Bukarestből érkező jelentések is arról számolnak be, hogy a valutapiac ott erősen ellanyhult. A kis forgalomban ma a következő jegyzések voltak: osztrák korona 341-344, belföldi magyar korona 135-137, cseh korona 603-605, francia frank 12-12-05, svájci frank 36-90-37-00, dollár 206-75-207-50, font sterling 930-932, dinár 245-250.

November 6-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800-9000 külf. magyar koronát,
13600-13800 belf. magyar koronát,
0-10-09-0-10-14 font sterlinget,
7-50-7-60 francia frankot,
2-50-2-65 svájci frankot,
0-47-38-0-47-40 dollárt,
9-34-9-38 olasz lírát,
34000-34300 osztrák koronát,
16-10-16-14 cseh koronát,

Valutapiac november 6-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1188, London 927, Newyork 208, Róma 925, Zürich 37-15, Prága 610, Bécs 29-5, Budapest 120, Varsó 2-90.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, márka —, leva 175, török lira 122, font sterling 935, francia frank 1220, svájci frank 37-5, olasz lira 930, drachma 340, dinár 240, dollár 208, lengyel márka 160, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 605.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 562-75—562-5, London 2515-2510, Páris 32-50—32-42-5, Milano 2507-5—2506, Prága 1645—1645, Budapest 305-75—305-75, Belgrad 650—650, Bukarest 269—268, Varsó 3—3, Bécs 79-25—79-25 Berlin —.

Bezárták a jasi mezőgazdasági kiállítást. Bukarestből jelentik: A jasi mezőgazdasági kiállítást tegnap zárták be. A kiállítás iránt nem mutatkozott az az érdeklődés, amit elvártak és így négy millió lej deficiettel végződött.

Fennmarad a beszarábiai alkoholmonopólium. Bukarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy Beszarábiában érvényes alkoholmonopóliumot 1925-ig fentartja.

Előléptetés. A Banca Marmorosch, Blank & Comp. bukaresti központja Gertler Józsefet, a kolozsvári fiók cégjegyzőjét, általános cégjegyzési jogosultsággal ruházta fel. Ez az előléptetés egy tehetséges és rokonszenves fiatal tisztviselőt ért, aki a kolozsvári pénzügyi körökben közbecsülésnek és szeretetnek örvend.

Kiviteli illetékek leszállítása. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság tegnapi ülésén elhatározta egyes cikkek kiviteli illetékének leszállítását. A legfőbb vámbizottságnak ez az elhatározása az általános pénzinséggel függ össze.

Olcóbbodnak a papírárak. Prágából írják: A „Die Wirtschaft“ közlése szerint a vezető papírgyárak a papírárakat csekély mértékben bár, de leszállították. A papírgyárak a következő árakat állapították meg a standard-minőségekre nézve: famentes papír 7 cseh korona (előbb 7.15), finom, kevés fatartalmu papíros 6.70 (6.75), fogalmazó papíros 3.95 (4.—), színes papíros 4.50 (4.55), nyomó papíros 3.35 (3.40), szatírozott 3.70 (3.80).

ILONA

Megszüntetik Magyarországon a gypju kiviteli illetéket. Budapestről jelentik: Gazdasági körök kívánságára a pénzügyminiszter a mai nappal a kivitelre kerülő gypju kiviteli illetékét felfüggesztette.

SPORT

Bajnoki mérkőzés csütörtökön. Vasárnap a gyalui tűzkárosultak javára Marosvásárhely—Kolozsvár válogatott mérkőzés lesz. Ezért a vasárnapra kisorsolt Victoria—KASE mérkőzést csütörtökön, 8-án tartják meg a városi pályán.

A kolozsvári bajnokság állása:

	Játszott	Nyert	Eldönt.	Veszt.	Adott gólt	Kap.	Pont
1. CFR	4	3	—	1	5	3	6
2. KAC	4	1	2	1	2	2	4
3. Haggibbor	4	2	—	2	3	5	4
4. Victoria	3	1	1	1	5	3	3
5. Univ.	1	1	—	—	2	1	2
6. KKASE	4	—	1	3	1	4	1

Az őszi forduló végleges eredménye még nyílt. Minden azon mulik, hogy az Universitatea elmaradt mérkőzései lejátszhatók lesznek-e az őszszel. Az első hely kérdése a CFR, Victoria és esetleg az Universitatea között fog eldőlni. A KKASE-nak kevés reménye van rá, hogy az utolsó helyről felkerüljön. A KAC és a Haggibbor a lista közepén fog végezni.

Csütörtökön délután 3 órakor a CFR pályán a Haggibbor törpe csapata a CFR törpe csapatával játszik barátságos mérkőzést.

A budapesti bajnokság állása:

	Játszott	Nyert	Eldöntetlen	Vesztett	Adott gólt	Kapott	Pont
1. MTK	10	9	—	1	20	5	18
2. UTE	10	7	1	2	26	8	15
3. FTC	9	5	3	1	20	7	13
4. BTC	10	4	3	3	13	12	11
5. 33FC	10	3	3	2	11	11	11
6. Vasas	10	4	2	4	15	18	10
7. UTSE	10	4	1	4	14	20	9
8. Törekvés	10	2	3	5	10	16	7
9. III. Ker.	10	1	5	4	7	11	7
10. KAC	10	1	4	5	10	19	6
11. Zugló	10	2	2	6	7	17	6
12. VAC	9	2	1	6	4	14	5

ILONA

Ha művészi kivitelben

butort, zongorát

székesvárosi Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt Asztalok furniárszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

Leszállított árak!
HARISNYA, KEZTYŰ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ARBAN ÁRUSITTATNAK

BLATT

Leszállított árak!
KÖTÖTT-SZÖVÖTT ÁRUHAZA CLUJ KOLOZSVÁR FÖTÉR 13. SZÁM ALATT

Allami tisztviselőknek külön engedmény!

SZÍNHÁZ

A ROMÁN OPERA

Szerda: Faust.
Péntek: Carmen (Aca de B)
Vasárnap délután: Tosca
Hétfo: Sámson és Delila.

A MAGYAR SZÍNHÁZ

Szerda: Diadalmasszony.
Csütörtök: A trónörökös.
Péntek: Tangókirálynő.
Szombat délután 3 órakor:
Este 8 órakor: Tangó
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Az
Délután 3 órakor: Zs
Este 8 órakor: Tangó
Hétfo: Tangókirálynő.

MOZGÓK

Select-mozgó (vols) november 7-én: Figyelem! Hatalmas szimbolikus drám világraszóló regénye, a L repben Godofredo d'Andre Marion Mag. Az ártatlan egy királyi udvarban.

Uránia-mozgó: Szé Filmkolosszus három rész landornó I. rész. Szenzációs vonásban. Főszerepben He kártya szabad birodalmán Az aranyvár hálózában. marokkói kabilok között.

Apollo-mozgó: Szé Az álarok szelídítő Szentáció kalandordráma ben Karl de Vogt. A va halálszigetén. Ennek a fil életveszélyt jelent. Leirha izgalmas film.

A MOZGÓSZÍNHÁZ

Figyelem! Figyelem! zenevirtuóz kálváriás apoté jos nagy film. Select (v. E tők, november 8-tól kezdőd

NŐI KAL

eredeti párisi modell

LEGOLCS

LÖB, BAUMZV CLU

Cal. Regele Ferdinand 34. Uránia-Mozgó

Női kabátokat mérték után **felelősség mel**

Lloyd 1

Első Erdélyrészi

Cluj, Calea Regele Fe Telefon Interurban 2-13

Ékszerárugyártás,

Fogászatl arany és forrasztó

Kienzle és Schwarzwaldi órák tárgyakban nag

Csak viszontel.

Szörmek

Jan

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Szerda: Faust.
Péntek: Carmen (Aca de Barbuval)
Vasárnap délután: Tosca
Hétő: Sámson és Delila.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szerda: Diadalmas asszony.
Csütörtök: A trónörökös.
Péntek: Tangókirálynő.
Szombat délután 3 órákor: Othello.
Este 8 órákor: Tangókirálynő.
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Az irodalmi olimpiász 1. napja
Délután 3 órákor: Zsidónő
Este 8 órákor: Tangókirálynő.
Hétő: Tangókirálynő.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (volt Egyetem-mozgó): Szerda, november 7-én: Figyelem! Nagy sláger! *Az ártatlan*. Hatalmas szimbólikus dráma 6 felvonásban, Voltaire világraszóló regénye, a L'Ingenu nyomá. Főszerepben Godofredo d'Andrea, Sylvia Malinverni és Marion Mag. Az ártatlanság kalandjai a földön edy királyi udvarban.

Uránia-mozgó: Szerda, november hó 7-én: Filmkolosszus három részben: *A montekarlói kalandornő* I. rész. Szenzációs nagydráma hat felvonásban. Főszerepben Helene Richter. A rulett és kártya szabad birodalmának titkai és borzalmi. Az aranyvár hálóijában. Hajmeresztő kalandok a marokkói kabilok között.

Apolló-mozgó: Szerda, november hó 7-én: *Az álarcos szelídítő* vagy *Az állatok királya*. Szenzációs kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben Karl de Vogt. A vademberek és vadállatok halálküzéte. Ennek a filmnek minden mozzanata életveszélyt jelent. Leirhatatlannal érdekfeszítő és igáimas film.

A MOZGÓSZÍNHÁZAK HIREI

Figyelem! Figyelem! „Paganini.” A nagy zenevirtuóz kálváriás apoteozisa. Osodálatos, bűbájos nagy film. Select (v. Egyetem) mozgó, csütörtök, november 8-tól kezdődőleg.

NŐI KABÁTOR

eredeti párisi modell

eredeti párisi modell

LEGOLCSÓBBAN

LÖB, BAUMZWEIG ÉS FIUL
CLUJ,

Cal. Regele Ferdinand 34. szám, volt Wesselényi-u.
Uránia-Mozgóval szemben.

★

Női kabátokat mérték után kitűnő munkásainkkal
felelősség mellett vállalunk

Lloyd 1410

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon Interurban 2-13 ★ Sörgönc: Juvare, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platínabeváltás

Kienle és Schwarzwald órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.

Csak viszontelárusítóknak!

**Valutát
Devizát**

a legolcsóbban ad,
a legmagasabb áron vesz a

**Kereskedelmi
Hitelintézet**

Kolozsvár, Fötér 20.
Telefonsz. 40 és 229

Devizák	Erdélyi pénzpiac 6-án A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3675-70	3690-80	3690-80	3680-75	3685-80	3695-85
Newyork	207-206	207 1/2-06	—	207-06	207-6	207-06
London	925-22	928-24	—	930-27	928-25	—
Páris	12-1190	—	—	12-1195	1195-90	1195-90
Milano	926-20	—	—	—	—	—
Prága	605-02	605-03	—	603-01	604-02	605-03
Belföldi magyar korona	—	—	—	137	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	92	—	—
Belgrád	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	345-48	341-44	—	345-47	341-44	341-44

Olcso francia könyvek!!

Marguerite: Maison ouverte 21 lej. Courteline: Train 16 lej. Goncourt: Frères Zenganno 21 lej. Farrere: Civilisés 16 lej. Maupassant: Pierre et Jean 16 lej. Bourger: Dualité 8 lej. Prévozt: Un Voluptueux 8 lej. Theurier: Don Juan 8 lej. P. Loti: Pêcheur d'Islande 98 lej. A. France: Craignebille 98 lej. Madach: La Tragédie de L'Homme 94 lej. A. France: Barbe-Bleu 98 lej. Wells: Pays des Aveugles 110 lej. A. France: L'Anneau d'Améthiste 98 lej stb. Anthologie des Ecrivains français XIX-ieme siècle 2 vol. à 55 lej plus porto.

Lepagenál, Cluj

Emil Blaga autóraktára Cluj

Kivánatra árjegyzékkel szolgál

„Barzel” Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzetel Telefon 10-49.

**Önmaga ellen vét, ha nem
Nagy és Szilágyi-**

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barifiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Nyomdafesték Wicke Berlin
Lepagenál Cluj. Kérjen árjegyzéket

Raglánok,
öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piata Unirei 14.

Telefon 431.

Külföldi likőr- és pezsgő- különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare
Bémer-tér. 1392

Krébsz J.
bőrönd és sportcikk árugyára
CLUJ
Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Telefon 81. **Ládagyár** Flókizlet Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1351

Sajovics és Lebovits fatereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

I. NACHT

SOCIETATE
IN NUME COLECTIV
CLUJ
Str. Memorandului 20.

★ Telefonok: ★ Iroda 633 ★ Raktár 654 ★

Vasuti anyagok!

Vasak, fémek,
csavarok, csőárak
stb. stb.

Távirati cím: Metalnacht

Szörméket! Legjutányosabban **c s a k** **Szörméket!**

Janki Cluj Strada Universităţii (volt Egyetem-utca) **1. készit!**

Manometert, mindenféle mérőműszereket készítenek és javításokat vállalnak: Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1. Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHÍRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lej. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lej. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lej. Jellegű hirdetésekre semmilyen felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lej 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Izr. nevelőnőt keresek három leánykám mellé, lehetőleg német és román tudással. — Klein Mórné Nagyvárad, Nagypiac-tér 8. szám. 6479

Délutáni órákra könyvelést és bármilyen irodai munkát vállalok. Megkeresések „Önálló” jellegére a kiadóhivatalba. 6476

Jó partiet csinál, ha ruhát és télikabátját Lőb, Baumzweig și Fiulnál, Uránia-Mozgóval szemben, veszi vagy készítteti. 6473

Középiskolai tanulók tanítását elvállalom. Francia, román, német órát adok. Cím a kiadóban. 6482

Vidéki mezővárosban, piacon, nagyforgalmu fűszer-, vas- és rövidáru-tüzlet. bevezetett angro és detail vevőkörrel, árukészlettel, házzal együtt betegség miatt eladó. Cím a kiadóban. 6481

Belvárosban eladó ház, több lakás átvehető. Cím a kiadóban. 1581

Kereskedelmében most érettségizett leányt gyakornoknak keresünk. Írásbeli ajánlatokat „Részvénytársaság” jellegére a Rádióhoz, Str. Reg. Maria 34. kérünk. 6484

Férjhez megy azonnal, ha női kabátját Lőb, Baumzweig și Fiulnál, Uránia-Mozgóval szemben, vásárolja! 6474

Lehetőleg idősebb, németajku képzett izr. nevelőnőt keresek 3 gyermek részére. Fizetési igények megjelölésével ajánlatot kérek az Uj Kelet kiadóhivatalába „Nevelőnő” jellegére. 6445

Globus nyomda és papírkereskedés Szilágy-somlyón nov. 5-én kibővítve ismét megnyílik. 6429

Elsőrendű frissen vágott kóser liba és kacsa legelősebb napi árban állandóan kapható. Wesselényi-u. 10. sz. alatt. Zsir-beöntést elvállalunk. 6420

KÉSZ FÉRFI-RUHÁK, TÉL-KABÁTOK ÉS RAGLÁNOK

jutányos árban

LÖB, BAUMZWEIG ȘI FIUL CLUJ,

Cal. Regele Ferdinand 34. szám, volt Wesselényi-u. Uránia-Mozgóval szemben

Mértékutáni rendeléseket kitűnő munkásainkkal 48 óra alatt készítünk **felelősség mellett**

Írógép

10 darab új Stoeber Record legújabb rendszerű írógép, vevő késedelmes átvétele miatt darabonként 13.500 lej árban eladó, megtekinthető és átvehető Satu-Maren. Megtudható

Gyene Adolfnál Satu-Mare,

Dragus-Vodă (volt Bányai-ut) 17. szám alatt

Figyelem a nagy vashid szavakra!
A címre figyeljen

Aranyat, platínát és drágaköveket a legmagasabb árban bevételek. Legelősebb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísz tárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Flegler Gy. Cluj Műipari festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb szobafestés, zománofényezés és mázolás **Legújabb tapéták! Féregirtás!**

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

HIVJA A PINCÉRT

és kérdezze meg, hogy van megelégedve a **BERSON-GUMMISAROKKAL** és **GUMMITALPPAL?**

Igazolni fogja, hogy kellemes viselet és valóságos áldás azoknak, kik hivatásuknál fogva sokat járnak.

Berson-Gummisarkot és Gummitalpat

tétessen cipészével még ma a cipőjére, soha mást nem fog viselni.

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

IZRAEL & Co.

szőrmeárúházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000

Sportkabátok . . . 3000

Boák . . . 475

Gyermekkabátok 800

leitől

feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeárúkbán!

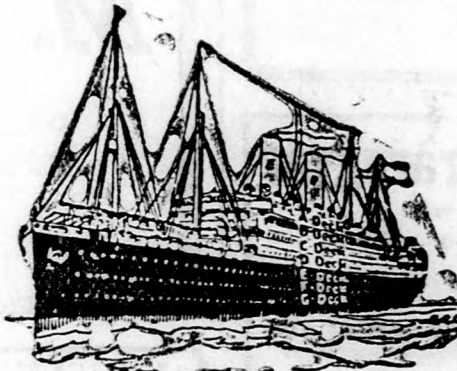
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADAPARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégzár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

„Constantinople” luxuszöszök érkezik november 7-én, indul november 8-án

Értesítés:

Kajütök, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 538

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza

Cluj-Kolozsvár * VI. év

Szerve

ELŐ

A

(Kolozsvár, november 7.) Az erdélyi ortodox hívásának híre élénk és összes hitközségekben és magalom észlelhető, amelynek tudoxia súlyosabb és érték szervezeten jelenjenek. Ezt a mozgalmat főként totta ki, hogy az ortodox védelme terén a multban lasztások történtek, ami főbe, hogy a beszteroei közp képes megfelelni hivatás pártalakulásról van szó, nem lom törekvéseivel egyetért naz zsidósága, sőt még a is. Csupán az a cél, ne ism a kongresszuson az a jelen ségben levő, de annál h kerekedjenek felül.

A mozgalom egyik sége, aki az ortodoxia állá döntő befolyást gyakorolt, vázolta munkatársunk el céljait:

— Föltétlenül szükségük és megszervezzük az mert nem nyugodhatunk b ezután is úgy vezessék, mi

Kritikánk nem személye hanem a rends

Amikor a beszteroei iroda lünk, akkor sem hibáztatn hanem magát az intézmény tottságánál és geográfiai nem felelhetett meg rendel és mulasztások történtek é hallgathatjuk el, különöse kalma nyílik Erdély zsidó helyzetet megváltoztassa róla, hogy a jövőben kedve érjen el.

— A beszteroei iroda volt, hogy nem tudott mag kintélyt és autoritást szere sem befelé, sem kifelé ne juttatni akaratát. A hitköz kis mértékben reagáltak fel

a hatóságok pedig soha az ortodoxia hivatalos

Ennek oka kézenfekvő. hosszú működése alatt nem vezeti szabályzatait és így elemibb kellék is, hogy min hagyott testület működhesse szítenie autoritását befelé is ségi életben olyan jelenség gyakran nyíltan támogató hitközségek bomlására vezet ben kellett magának a lépnie, hogy utját állja a s nak. Mindez azért történt, nyításában a legszélsőségesek tek tulsulyra, amelyek egy tatták figyelemre az ortod változott szükségleteit.

Az iroda egyetlen ere sem folytatott le a zsidó tett jogi és gazdasági delmére

és nemcsak hogy ilyen irán selkedett, de megakadályoz zsidóság egységes képviselőt hivatva lett volna ezt az ő teljesíteni. Számos vidéki it vettek el, mert a zsidó tul